ER DET FORTSATT RASISME I SØR-VARANGER?

Etter å ha lest Gamnes utvalgets flertallsforslag ble jeg optimistisk og trodde at Sør-Varangers befolkning endelig etter mange år var blitt mer tolerante mot urbefolkningen i kommunen. Men av Sør-Varanger Avis den 25. februar går det frem at Sør-Varanger kommunestyre avviste flertallsforslaget om Samerettsinnstillingen, lagt frem av det forannevnte utvalget.

I samme innlegg står det med store overskrifter "Samene må holdes borte". Her stikker det tydelig frem rasisme når visse personer sier at samene må holdes unna flere maktposisjoner. Dette er jo interessante opplysninger som viser de verdigrunnlag denne forsamlingen bygger på. I det ene øyeblikket snakker man om et demokratisk styresett, og i neste øyeblikk skal ikke dette gjelde for den samiske folkegruppen i Finnmark.

DIKTATUR

Men hva er så et demokrati? Er et demokrati alltid det at et flertall skal bestemme, eller er et demokrati til for at alle mennesker i utgangspunktet skal ha like rettigheter. For hvis et demokrati bare er bygd opp etter en majoritetsbefolknings verdigrunnlag, og ikke omfatter noen av minoritetenes verdier, så er dette samfunnet ikke bygd etter demokratiske prinsipper. I praksis er dette etter mitt syn et flertallsdiktatur, og slike samfunn finnes det mange av. Eksempler er det tidligere Sør-Afrika, Irak, Tyrkia, Indonesia, Serbia med flere. Men det finnes land og samfunnssystemer som ligger mellom disse ytterpunktene. Norge er et samfunn som ligger et sted mellom ytterpunktene for demokrati og flertalls diktatur. Demokrati er et relativt begrep og betydningen kan tolkes fra den enkeltes ståsted. Det undertegnede mener med begrepet "demokrati" kan være forskjellig fra hva leserne forstår med begrepet. Men menneskene i Russland og i USA har også sin egen forståelse av hva begrepet demokrati står for. I dette vårt land har det alltid vært majoritetskulturen som har lagt premissene for vårt demokrati. Som de fleste kanskje har reflektert over ble Norges lover laget i en tid da minoriteter og urbefolkninger ble vurdert nærmest på linje med dyr. Derfor førte staten tidligere en politikk som alltid gikk i disfavør av disse gruppene.

VERDIDISKUSJONEN

Mange mennesker mener fortsatt i dag at denne majoritetskulturens verdigrunnsyn skal legges til grunn i den demokratiske forvaltningen og fordelingen av godene. En slik tankegang om rettsprinsipper er blitt ført av ulike regimer som Sovjet, Serbia og blant andre av Sør-Afrika's apartheid system. Disse systemene har ikke lykkes i å skape fred og fordragelighet, men heller tvert om. Men de skandinaviske land og det norske samfunnet er godt på vei i denne verdidiskusjonen. Særlig i det siste har man i Norge med "Verdikommisjonen" kommet i gang en god prosess for å innhente og ta i bruk alle befolkningsgruppers viktigste livsverdier for å skape et godt samfunn for alle. Imidlertid har Sør-Varanger kommunestyre tydeligvis ikke oppfattet disse signalene, eller finnes det fortsatt en skjult apartheid her i kommunen? For i det tidligere Sør-Afrika så man ikke negrene! Et demokrati skal bygge på likeverd, og da må også urbefolkningens/ samenes verdinormer legges til grunn i et demokratiets regelverk. I løpet av de siste 10 årene har det vært en klar endring i statens urbefolks- og minoritetspolitikk. Dette har kommet til syne på ulike måter og blant annet ved den norske stats engasjement i verdens urfolk generelt, noe fredsprisen til Rigobertha Manchu er et bevis på. Den norske regjering og Storting har i de senere år fått iverksatt flere tiltak for å få innlemme urbefolkningens verdier, sedvaner og rettsoppfatninger i det statlige rettssystem. Et eksempel på dette er opprettelsen av Samerettsutvalget, og senest Verdikommisjonen" som tidligere nevnt. Dette viser at det norske demokratiet har gått gjennom en modningsprosess. Denne positive samfunnsutviklingen har ført til en gradvis endring av den tidligere statlige forfeilede minoritets- og urfolkspolitikk.

SKOLTENE

Den tidligere fornorskningspolitikken førte til at nordmenn i Finnmark og særlig i Sør-Varanger fikk store særfordeler da de koloniserte området. Sør-Varanger er også det siste området Norge fikk kolonisert etter grensesettingen i 1826. Frem til 1826 var det skoltene om hadde bruks- og råderett over alle områder i det kulturlandskapet som i dag kalles for Sør-Varanger. Før den tid het området ikke Sør-Varanger, men Njaudam- og Patsvei sit. Ifølge en hel rekke forskere kan skoltenes tilstedeværelse i Sør-Varanger dokumenteres til 800 fKr, dvs ca 3000 år. Kjelmøyfunnene og andre funn både i Sør-Varanger, i Nord-Finland og på Kola bekrefter dette forholdet. Alt dette er grundig dokumentert av en hel rekke anerkjente forskere i Norge, Finland og Russland. Denne dokumentasjonen viser at skoltene er Sør-Varangers urbefolkning og at kommunestyrets påstand om at, sitat: "Sør-Varanger er derfor i den unike situasjonen at ingen folkeslag kan påberope seg urfolksrettigheter", rett og slett er en USANNHET, som ingen opplyste mennesker tror på. Man kan spørre seg om "LØGNEN" blir til en "SANNHET" hvis et folkevalgt kommunestyre har bestemt seg for det?

KOLONISERING

Den første norske koloniseringen av nordmenn var i forbindelse med veibygging langs Pasvikdalen, langs den russiske grensen. Etter at veien ble ferdig utbygd fikk disse menneskene visse skattefordeler og tilskudd for å bosette seg som bureisere i kommunen. Koloniseringen av Sør-Varanger og Finnmark generelt har mange likhetspunkter med koloniseringen av Australia og delvis også Amerika. For staten regnet ikke på den tiden samene som et "folk", fordi de ikke var bofaste på et sted. Et annet moment var ifølge Erik Solem som skrev i sin avhandling, Lappiske rettsstudier, (s. 84), sitat:

> *"Hos et primitivt folk som ernærer sig av jakt og fangst, vil det i og for sig ikke være bruk for noen eiendomsrett i moderne forstand. Behovet for en slik eiendomsrett melder sig først når jorden på en eller annen måte blir bearbeidet enten ved bebyggelse eller opdyrkning. På lappenes daværende utviklingstrin var ikke eiendomsretten, men retten til å drive fangst som var av betydning. Efter de oplysninger som foreligger, mener jeg også at den bruksrett den enkelte lapp eller lappfamilie har hatt til sitt "land" ikke har vært ubetinget*", sitat slutt.

SKOLTEBYEN

Skoltene som hadde sine sii'daområder i Sør-Varanger og på Kola hadde faste boplasser på de ulike sesongboplassene. En av disse sesongboplassene var i Skoltebyen i Neiden. Skoltene hadde bebygde boliger og lagerhus og "jorden var derfor bearbeidet" på boplassene i Neiden, Kjøfjorden og i Pasvik sii'daens områder. Det som også er sikkert er at skoltene hadde full kontroll over sine sii'da områder helt frem til 1826. Dette er dokumentert og materialet om dette finnes blant annet i Statsarkiver og i en rekke andre statlige og fylkeskommunale arkiv.

Samerettsutvalgets utredning NOU 1997:4 "Naturgrunnlaget for samisk kultur" er i denne sammenheng et dokument som viser at det er mange mennesker i dette land som har innsett og ser at et demokrati ikke er livskraftig uten at alle menneskene i samfunnet har like betingelser. Verken urbefolkninger eller minoriteter har like samfunnsmessige rettigheter som majoritetsbefolkningen, så lenge deres egne kulturverdier og normer ikke blir anerkjent av det samfunnet de lever i. Samerettsutvalgets sammensetting har vært et tverrsnitt av det norske folk, noe innstillingen bærer preg av, men at dokumentet ble en realitet gjenspeiler også en positiv utvikling i det norske demokratiet. Samerettsutvalgets innstilling er ikke bare et dokument for å gi særretter til urbefolkningene, men dokumentet er ment å gi befolkningen generelt i Finnmark et lokalt selvstyre over egne ressurser.

RASISTISK

Alle andre fylker i Norge har i dag et slikt selvstyre, mens Finnmark fortsatt fungerer som et koloniområde der det er fritt frem for alle å utnytte ressursene. Spesielt viser denne tendensen seg å være sterkest i Sør-Varanger. Dette er synliggjort i Sør-Varanger kommunestyrets avslag til samerettsinnstillingen og flere uttalelser fra dette styrets medlemmer. Senere i denne forannevnte artikkelen sier den samme personen "at det er tvilsomt om samene er en urbefolkning" og han sier videre "Sametinget må holdes borte fra makta for å unngå mer diskriminering." Dette minner meg ikke lite om de rasistiske holdningene enkelte personer fra Fremskrittspartiet har kommet med de siste årene. Vedkommende har sannsynligvis ikke hatt tid til å lese om koloniseringen av Finnmark eller Sør-Varangers historie. Har man ikke lest tilstrekkelig om et emne til å kunne stemme over det, bør man vel være litt ydmyk og heller la være å stemme.

SERIØSE FOLKEVALGTE?

Undertegnede vil ikke ha særlig tiltro til personer som har slike bastante meninger uten å komme med begrunnelser for sine valg. En seriøs kommunestyrerepresentant er valgt av folket for å utføre sin borgerplikt på en lojal, ærlig og fordomsfri måte. Representantene i et kommunestyre bør i det minste kjenne til kommunens egen historie. Hvis ikke bør medlemmene i styret søke kunnskap fra miljøer som gir den nødvendige informasjonen. Seriøse folkevalgte kan og bør ikke komme med offentlige uttalelser som bygger på usannheter. Eller er dette en innarbeidet form ved Sør-Varanger kommunestyre???

Avvisningen av Gamnes utvalgets innstilling viser at flertallet av de folkevalgte i Sør-Varanger kommunestyre fortsatt ikke har forstått hva denne utredningen egentlig står for. Ikke bare det, men en av kommunestyrets medlemmer arbeider som folkevalgt utfra egne prinsipper og har etter mitt syn et kolonialistisk grunnsyn på sin tilstedeværelse i Finnmark. Siterer fra tidligere nevnte avvis: "NN forklarte at han selv hadde flyttet til Finnmark kun for å bruke naturen og nyte den frihetsfølelsen allemannsretten gir han".

INFILTRATØRER

Senere i artikkelen sier den samme personen "at det er tvilsomt om samene er en urbefolkning" og han sier videre "at Sametinget må holdes borte fra makta for å unngå mer diskriminering", sitat slutt.

At medlemmene i Sør-Varanger kommunestyret ikke kan forholde seg til SANNHETER er trist i og for seg. Men når flertallet i dette styret i tillegg offentlig går ut og skriver at kommunen er i en UNIK situasjon, fordi ingen folkeslag i Sør-Varanger kan påberope seg urfolksrettigheter, da begynner jeg å lure hva slags mennesker det er som sitter på de taburettene. Er disse menneskene virkelig folk som har tilhørighet til Arbeiderpartiet i Norge, eller er det infiltratører fra Fremskritts-partiet. Jeg velger å tro det siste. Hvorfor sitter de andre folkevalgte uten å si sin mening eller har de også den samme holdningen. Er det meningen at de folkevalgte skal sitte taus under lokale debatter og la ekstremistene stå for menings-utvekslingen i kommunestyret. I alle fall har jeg aldri opplevd dette andre steder i Norge at et kommunestyre sprer ut LØGN om sin egen lokalhistorie og fortsetter med å benekte en historisk sannhet.

UNIK

Sør-Varanger kommune er UNIK, nettopp fordi det den eneste kommunen i Norge som har en urbefolkning som kan dokumentere sin historiske kontinuerlig tilstedeværelse. Sør-Varanger kommune har nettopp på grunn av denne UNIKE urbefolkningen en fordel fremfor de andre kommunene i Nord-Norge. Blant annet har Sametinget lansert at Samenes Tusenårssted skal ligge i Neiden. Grunnen til det er at Sør-Varangers urbefolkning er den samiske gruppen som kan dokumentere sin tilstedeværelse i Norge til 800 fKr. I tillegg til dette har Skoltebyen i Neiden vært Neiden skoltenes sommerboplass i århundrer, sannsynligvis i årtusener. Kristningen av Norge startet først fra sørvestlandet og senere tidlig på 1500-tallet fra nordvest Russland, som førte til at skoltene ble kristnet. Dette er historiske fakta som har et stort potensialt for å utvikle og skape Sør-Varanger til et mer spennende reisemål enn de andre samiske områder i Norge, men da må det handling til og kommunen må anerkjenne sin historie.

Neiden, onsdag, 3. mars 1999
Mikit Ivanowitz